

תשובות הגר"ח (כת"י)

ויגש

ש. ויגש מ"ד ל"ג. פרש"י וז"ל, ישב נא עבדך וגו'. לכל דבר אני מעולה ממנו לגבורה ולמלחמה ולשמש עב"ל, הנה להלן מ"ז ב' פרש"י דלהמדרש רבה בנימין נמנה עם אחיו הפחותים לגבורה, ולהגמרא בנימין נמנה עם אחיו הגיבורים ע"כ, ולהגמרא קצת צ"ב מה נשתבח יהודה בגבורה והרי סוף סוף גם בנימין היה גבור.
ת. הוא גבור מכולם.

ש. ויגש מ"ה כ"ג. ולאביו שלח כזאת עשרה חמרים נשאים משוב מצרים ועשר אתנת נשאת בר ולחם ומזון לאביו לדרך. פרש"י וז"ל, שלח כזאת. כחשבון הזה ומהו החשבון עשרה חמורים וגו' עכ"ל, ובחומשים הישנים הוסיפו כאן בזה"ל: רצונו שמלת כזאת המיותרת ובכ"ף הדמיון מורה על כי מעולם לא שלח לו עשרה חמורים וי' אתונות רק ה"ק קרא ולאביו שלח בעגלות כזאת וגו' כלומר כחשבון הזה שהוא משא י' חמורים וי' אתונות, והשתא א"ש דלא מצינו נכתב אלא וירא את העגלות ולא שום חמורים ואתונות וק"ל. בשם הגאון מהר"ל. ע"כ. והנה עוד פרש"י דמשוב מצרים פי' יין ישן שדעת זקנים שנוחה הימנו, והשתא צ"ב למה הוצרך יעקב אע"ה כמות של י' חמורים (ק"נ סאה. כמ"ש מרן שליט"א בטעמא דקרא) של יין ישן לדרך.¹
ת. לכבוד יו"ט.

---

¹ וחכ"א העירני אולי ליישב דשלח לו כמות גדולה כדי שיראה יעקב שיוסף אינו מכריחו לבוא מיד א"כ הוא רוצה ומסכים ולכך שלח כמות גדולה שתספיק לו לזמן מרובה. אמנם לכא' יש לדחות שהרי יוסף אמר לאחיו (ויגש מ"ה ט') מהרו ועלו אל אבי וגו'.

וחכ"א העירני ליישב דרצה יוסף שיעקב יאמין לו שהוא אכן משנה למלך של מצרים כי מי יכול לשלוח כמות גדולה כזו של יין ורק מפני שהוא משנה למלך היה יכול לשלוח לו כמות גדולה כזו והיינו כדי שיסכים לבוא שבאמת יהיה לו מזון לשאר השני רעב (שלא ידעו שיפסק הרעב כשיעקב יבוא).

והנה אפשר שהי' זה יו"ט דפסח אם נימא דחשבון השנים של שיעבוד מצרים ארבע מאות שנה התחיל מאז שיצאו לדרך למצרים, (שו"ר מש"כ מרן שליט"א ב'למכסה עתיק' פ' ויגש וז"ל, ויבואו מצרימה יעקב וכל זרעו. בט"ו בניסן ירדו למצרים (שמו"ר פי"ח י"א) כו' עכ"ל יעו"ש), ולפי"ז היו צריכים לארבע רביעיות לשישים ושש נפש והיינו מאתים ששים וארבע רביעיות, ועוד הוצרכו לרביעיות יין לכל אחד לכל יום מז' ימי הפסח והיינו שישים ושש נפש כפול ז' ימים נמצא ארבע מאות שישים ושתים רביעיות. ורס"ד רביעיות דליל פסח ועוד תס"ב רביעיות לימי הפסח, נמצאו סה"כ שבע מאות עשרים ושש רביעיות, ונמצא עתה נשארו סה"כ מאה שבעים וארבע רביעיות לחלקם לכולם, ואם נימא שהלכו ה' ימים (וב' ימים היו עדיין בא"י, או ב' ימים מהפסח כבר עשו במצרים) ורק יעקב אע"ה שתה מזה, שהרי השאר לא הוצרכו ליין דוקא כי היה זה יין שדעת זקנים נוחה הימנו והיינו שהיה ליעקב דייקא וכמ"ש 'לאביו' נמצא שהיו לו 34.8 רביעיות ליום, ומאחר שיש ביום ארבעים מיל וכל מיל מפיג רביעית יין א"כ ניחא מאוד כי אכן לא מסתבר שכל פעם שתה רביעית כדי שיצטרך שמיל יפיג לו יינו וגם שא"א להתפלל ולהורות כן אלא ששתה כל פעם קצת פחות מרביעית וזהו קצת פחות מארבעים רביעיות ליום וכנתבאר שהיה שלושים וארבע רביעיות ליום וכו"ל. ולכך יוסף שלח כמות זו של היין. ודו"ק.

ש. ויגש מ"ז, ח' - ט'. כתב מרן שליט"א בטעמא דקרא פ' ויגש וז"ל, ויאמר פרעה אל יעקב כמה ימי שני חיך ויאמר יעקב אל פרעה ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה מעט ורעים היו ימי שני חיי וגו'. צ"ב מדוע אמר יעקב דבר שלא נשאל עליו דהלא נשאל רק כמה ימי שני חיי ולמה הוסיף מעט ורעים היו ימי שני חיי. ונראה ע"פ מה דאיתא במדרש (הובא בצאינה וראינה) דמה ששאל פרעה ליעקב כמה ימי שני חיך זהו משום שאצל פרעה היה המשקוף של ביתו נמוך שהיה כנגד הפתח ע"ז ופרעה רצה שכל מי שיכנס אליו יתכופף וישתחוה להע"ז וכשבא אברהם אבינו אצל פרעה נעשה נס ונתרומם המשקוף וכך הי' גם עתה אצל יעקב וטעה פרעה וחשב אולי הוא אברהם וע"כ שאלו כמה ימי שני חיך שהתפלא שהוא זקן כ"כ וע"ז ענה לו שהוא יעקב ואינו זקן כ"כ רק בן ק"ל שנה ומה שאני נראה כ"כ זקן הוא משום שמעט ורעים היו ימי שני חיי, עכ"ל מרן שליט"א שם. ומש"כ מרן שליט"א 'וע"כ שאלו כמה ימי שני חיך שהתפלא שהוא זקן כ"כ', לכאור', עד שפרעה מתפלא על יעקב אע"ה שהוא זקן כ"כ, שיתפלא על עצמו, שהוא פרעה בעצמו חי כ"כ הרבה שנים, ומה הוא מתפלא על אחרים בעוד שעל עצמו אין זה פלא בעיניו.

ת. את עצמו אין רואה.

ש. בהנ"ל. אברך א' אמר דמרן שליט"א נתכוין בפירוש הנ"ל לומר, דמ"ש יעקב אע"ה מעט ורעים היו ימי שני חיי, לא אמר זה בתורת תלונה כלפי שמיא ח"ו רק הסביר בפשיטות למה הוא נראה כ"כ זקן. והוספתי בעזה"י, שהרי מצינו שהי' תביעה ע"ז שאמר מעט ורעים וגו' וש"מ דכן אמר זה בתורת תלונה לכאור', ותירצנו, שהתביעה הי' שיעקב אע"ה לפום דרגה דיליה לא הי' צריך ליראות זקן מפני הצרות שעברו עליו כי לפום דרגה דיליה הי' צריך שזה לא ישפיע על מראהו. ת. נכון.

ש. עוד בהנ"ל. מדברי המדרש הנ"ל קצת מבואר דיעקב אע"ה הי' דומה במראהו לאאע"ה, וקצת צ"ב מדמצינו כן במדרש על יצחק אע"ה שהי' דומה לאאע"ה² ולא מצינו כן גבי יעקב אע"ה. ואדרבא גבי יעקב אע"ה מצינו בגמ' שהי' יפיו במראהו באופן מיוחד וש"מ שלא הי' דומה למישהו מסויים.

ת. מ"מ הי' דומה קצת.

תשובות הגר"ח (כת"י)

על שו"ע או"ח ומשנה ברורה

(כאמור מכבר, לבקשת מרן שליט"א, אין לסמוך ע"ז למעשה)

² כדאיתא במדרש תנחומא חיי שרה סי' א'.

ש. או"ח קע"א. שאלנו את מרן שליט"א (הודפס בס' תשובות הגר"ח ח"ב תשובה תתתכ"א): האם שייך ביזוי אוכלים באוכל שאינו כשר. ואם יש איזו עדיפות לתת אוכל זה לבעלי חיים. והשיב מרן שליט"א (שם): לא. ולכאורה יש לשאול, דהנה אמרי' בעירובין ס"ד ב', והתניא מעשה בר"ג שהיה רוכב על החמור והיה מהלך מעכו לכזיב והיה רבי אילעאי מהלך אחריו מצא גלוסקין בדרך אמר לו אילעאי טול גלוסקין מן הדרך מצא נכרי אחד אמר לו מבגאי טול גלוסקין הללו מאילעאי כו' ושלשה דברים למדנו באותה שעה למדנו שאין מעבירין על האוכלין ולמדנו שהולכין אחרי רוב עובדי דרכים ולמדנו שחמצו של נכרי אחר הפסח מותר בהנאה כו'. ולכאורה נמצא מבואר דאף באוכל שאינו כשר ג"כ צריך ליזהר מביזוי, שהרי הי' זה אוכל של נכרי כדאמר ולמדנו שהולכין כו' ולמדנו שחמצו כו' ואעפ"כ ר"ג קאמר לר"א טול גלוסקין מן הדרך ואמרי' שאין מעבירין על האוכלין ואע"פ שהיה זה אוכל לא כשר. ולכאורה צ"ב לתשובת מרן שליט"א לעיל דלא שייך ביזוי באוכל שאינו כשר.

ת. אצל גוי שאני.

ש. או"ח קע"א. שאלנו את מרן שליט"א: האם שייך ביזוי אוכלים באוכל שאינו כשר, ואם יש איזו עדיפות לתת אוכל זה לבעלי חיים. והשיב מרן שליט"א (תשובות הגר"ח ח"ב תשובה תתתכ"א): לא. ונתבקשתי לשאול, האם התשובה 'לא' קאי גם על השאלה השניה.

ת. לא.

ש. או"ח קפ"א. שאלנו את מרן שליט"א: גמר סעודתו והלך לבית הכסא יצא ונטל ידיו לברך אש יצר, האם נוטל עוד פעם למים אחרונים או לא. והשיב מרן שליט"א (תשובות הגר"ח ח"ב תשובה תתתכ"ו): אי"צ. ונתבקשתי לשאול כך: אם עדיין לא אמר המזמור שיר המעלות או על נהרות בבל שאומרים קודם ברהמ"ז או אף מזמור ה' רועי לא אחסר, האם יאמר כעת או שעדיף לתכוף נט"י לברהמ"ז. ואם נימא שיאמר, האם יטול ידיו שוב למים אחרונים.

ת. יברך ולא יטול.

ש. או"ח ר"א א'. ברכת האורח. האם צריך שהמארח יהיה בבית כדי לברך ברכת האורח.

ת. לא.

ש. בהג"ל. בית הכנסת ובית המדרש השייך לאדם פרטי האם צריך לומר שם ברכת האורח.

ת. לא.

ש. בהג"ל. יש שהחמירו לא לומר ברכת אורח בשבת משום איסור בקשות בשבת. האם להחמיר כן.

ת. לא נוהגין כן.

ש. או"ח ר"א. כתב בשו"ע הגר"ז (או"ח סי' ר"א ס"ג) וז"ל, ובמקום שאין כהן טוב להקדים הלוי לישראל בכל אלו אם הם שוין בחכמה (והעושה כן מאריך ימים אבל אין חיוב בדבר שלא נאמר וקדשתו אלא בכהן כי את לחם אלקיך הוא מקריב וגו'), עכ"ל, יש לשאול מהו המקור למש"כ שע"י שמכבד את הלוי זוכה לאריכות ימים.

ת. א. גם בעלי' לתורה מקדימין.

ב. המכבד את הלוי מכבד את התורה.³

ש. בהנ"ל. האם גם לוי המכבד את הלוי זוכה לאריכות ימים.

ת. לא רק לוי את הלוי אלא גם כהן את הכהן. זה בכלל השאלה השניה.⁴

ש. בהנ"ל. עוד יש לשאול, האם האריכות ימים זה דווקא כשמכבד את הלוי במקום שאין כהן או גם במקום שיש כהן.

ת. תמיד.

ש. בהנ"ל. עוד יש לשאול, למה מרן שליט"א במכתבים מקדים הלוי לישראל והרי יש לפני מרן שליט"א גם מכתבים של כהן.

ת. איני מחפש.

ש. בהנ"ל. כשהנני בא למרן שליט"א, מרן משמחני ואומר לי בשמחה: הלוי. והאם הטעם הוא משום דברי הגר"ז הנ"ל.

ת. כן.

ש. או"ח ר"א. האם יש לכהן האפשרות לקיים מצות וקדשתו, והיינו, ע"י שכהן פלוני יתן לחבירו כהן אלמוני ליטול מנה יפה ראשון ולברך ראשון, או"ד רק ללוי ולישראל יש את קיום המצוה של וקדשתו.

---

³ התשובה היתה בעל פה. וכשאמר מרן שליט"א הדברים היה ניכר מתוך דבריו שכוונתו משום ששבת לוי עוסק בתורה ביותר וכמ"ש יורו משפטיך ליעקב, ועי' רמב"ם סוף הלכות שמיטה ויובל.
⁴ התשובה היתה בעל פה. ומה שאמר מרן שליט"א 'זה בכלל השאלה השניה' הוא לפי ששאלנו בעל פה קודם את השאלה [המובא כאן להלן] אם לכהן יש מצוה של וקדשתו, שם השיב מרן שליט"א, שיש לו מצוה לשמור על הקדושה של עצמו.

ת. א. לא שייך.

ב. יש לו מצוה לשמור על הקדושה של עצמו.⁵

ש. בהנ"ל. מרן שליט"א אמר לי שכהן יש לו מצוה לשמור על הקדושה של עצמו. האם הכוונה שאם רואה שמכבדים ישראל לפניו הוא צריך להודיע שהוא כהן ונמצא פה.
ת. לא חייב.

<< נשמח מאד מאד להערות הארות וביאורים לתשובות מרן שליט"א הנ"ל.

<< מצורף קובץ נוסף של חידו"ת על פרשת ויגש מתוך ספרנו מאור אהרן שי"ל בשנת תשס"ט, ונשמח להערות והארות בס"ד.

<< אפשר בס"ד להשיג אצלנו במייל את ספרי התשובות שכבר הודפסו בס"ד ושאר ספרים אי"ה.

<< ניתנת הרשות ואף מצוה גדולה היא למי שיש בידו וברשותו האפשרות להעביר הלאה את התשובות לכל מאן דבעי, אם ע"י אימייל ואם ע"י שידפוסו, הכל כדי לזכות את הרבים ולהגדיל תורה ולהאדירה, ולציין כתובתו ע"מ שאם יהיו הערות והארות יוכלו לשלחם אלינו בעזרת השי"ת.

בברכה מחובה, אהרן בן הגאון הגדול רבי יעקב הלוי שליט"א גרנדש,

חזון איש 2/2 ת"ד 3096

זכרון יעקב, ארץ ישראל, פל': 0548408381

---

⁵התשובה היתה בעל פה.